

Korte frihedsstraffe.

Karen Berntsen og Karl O. Christiansen: Mandlige arresthusfanger i Københavns fængsler. En undersøgelse og et eksperiment. Udgivet af direktoratet for fængselsvæsenet 1955. — Anmeldt af chefen for fængselsvæsenets arbejdsdrift Carl Aude-Hansen.

Den korte frihedsstraf har et dårligt ry blandt kriminalister. Kunne den være afskaffet ved kritiske udtalelser alene, var den forlængst forsvundet. Men den er livskraftig nok endda. I Danmark lød i 1953 ca. $\frac{1}{2}$ af de afsagte domme på kort frihedsstraf. $\frac{3}{4}$ af frihedsberøvelserne var straffe af denne gruppe.

Man har kaldt de korte frihedsstraffe unyttige, ja skadelige. Recidiv falder så hurtigt efter domfældelse, at det falder særligt i øjnene. I en tid, hvor tro på behandling som led i kriminalitetsbekæmpelsen er i stadig vækst, er det ikke mærkeligt, at der er en tendens til at gå uden om den korte straf, hvad enten nu behandling uden frihedsberøvelse er mulig eller en længerevarende frihedsberøvelse bliver nødvendig.

Den korte frihedsstraf har i hvert fald eet godt argument for sig. Den er kort. Straf og al anden frihedsberøvelse er forbundet med lidelse, med personlige og samfundsmæssige omkostninger. Alt andet lige er den korte at foretrække. En længere frihedsberøvelse stiller i hvert fald uafviselige krav om en behandling af kvalitet, hvilke krav næppe altid honoreres.

Ethvert bidrag til saglig belysning af den korte frihedsstraf må påkalde stor interesse. Under det danske direktorat for fængselsvæsenet arbejder et udvalg vedrørende straffuldbyrdelse, og dette har optaget den korte frihedsstraf til behandling. I 1952 anmodede udvalget dr. jur. *Karl O. Christiansen* om at lede en undersøgelse af en gruppe af korttidsfanger i Vestre fængsel i København. I undersøgelsen deltog desuden fængselspsykolog, cand. psyk. *Karen Berntsen*, fængselsbetjent, socialrådgiver *Erik Wätjen* og forsorgssekretær *Ole Jacobsen*. Det var oprindelig hensigten at undersøge en gruppe på ca. 200 tilfældigt udvalgte fanger, men på grund af justitsministerens bestemmelse blev undersøgelsen afsluttet på et sådant tidspunkt, at den kun kom til at omfatte 126 fanger. I betragtning af undersøgelsens videnskabelige, sociale og økonomiske betydning må det meget beklages, at en sådan beslutning blev anset for nødvendig.

Den opgave, der blev stillet, var i muligt omfang at redegøre for årsagerne til den enkelte fanges lovovertrædelser, at foretage en kritisk vurdering af de hidtil overfor de enkelte lovovertrædere anvendte forholdsregler med henblik på muligheden for, at genindpasning kunne være lykkedes tidligere samt endelig at skønne over, i hvilket omfang de nu eksisterende genindpasningsmuligheder kunne påvirkes gennem forsorgsmæssig og anden behandling under og efter den nuværende strafafsoning.

Undersøgelsen bygger på foreliggende skriftligt materiale, der i videst muligt omfang er søgt suppleret ved indhentede erklæringer. Det væsentligste grundlag er imidlertid samtaler med fangen, evt. med de pårørende. Interviewet har dels været foretaget af de sociale medarbejdere i undersøgelsen, dels af psykologen, der har ført samtale med hver enkelt fra 2—4 timer. Kun i enkelte tilfælde har psykiatere været medinddraget i arbejdet. Der har været foretaget psykologiske prøver, dels til måling af intelligens, dels til belysning af karakteren. Disse prøver, specielt Rorschachprøven, har i modsætning til samtalerne kunnet vække modvilje og skepsis hos de undersøgte.

Hvad der gør denne undersøgelse værdifuld og tiltalende er, at den ikke blot søger at afdække materialets vanskeligheder, men at den også søger at imødekomme de behandlingsbehov, som man har vakt ved undersøgelsen. Parallelt med undersøgelsen er foretaget et hjælpearbejde for de pågældende, og dette har i visse tilfælde ført til benådning med tilsyn. Man har været tilbageholdende med at fremdrage og afdække sådanne problemer, som man ikke havde mulighed for at løse med de forhåndenværende ressourcer.

Der er udtaget et kontrolmateriale til sikring af udvalgets repræsentative karakter og med henblik på forventede follow-up studier. På grund af det forholdsvis ringe antal, som undersøgelsen har måttet begrænses til, vil den dog få ringe „statistisk beviskraft“, hvad redegørelsens forfattere selv er klar over.

Kapitel 2 i redegørelsen indeholder en udførlig karakteristik af materialet. Fra dette centrale afsnit skal fremhæves, at undersøgelsesmaterialets *alderssammensætning* tyder på, at korttidsklientelet som helhed er noget ældre end de i statsfængslerne hensiddende. Forholdet har muligvis sammenhæng med, at yngre korttidsstraffede i vidt omfang anses med betingede domme.

Materialet er opdelt efter *kriminell fortid* i en begyndergruppe, der formentlig er underrepræsenteret, en gruppe for intermitterende kriminelle, der er den langt overvejende, og en gruppe for kroniske kriminelle. De intermitterende kriminelle er karakteriseret ved, at de i løbet af deres liv udstår en del straffe, men at de har lange kriminalitetsfri perioder, der næppe alene kan henføres til, at de i disse har større held med at undgå opdagelse, men som formentlig skyldes, at de i perioder er relativt socialt stabiliserede. Kommer de ud for modgang som arbejdsløshed, ægteskabeligt forlis eller lignende, kan de påny recidivere. Denne gruppe er kriminalpolitisk interessant. Det er ofte fremhævet, at det er urigtigt at idømme kronisk kriminelle mange korte straffe, men det kan være mere betænkeligt at hendømme en intermitterende kriminel til en langvarig frihedsberøvelse, før man har prøvet, om et tilbagefald efter en relativ lang kriminalitetsfri periode er udtryk for en langvarig deroute med kronisk kriminalitet som følge eller blot er et enkeltstående tilfælde. En kort straf eller anden lignende foranstaltning kan her være en advarsel, der samtidigt indeholder en slags tillidserklæring, medens en langvarig internering kan

tage modet helt fra den pågældende. Den alt for håndfaste opfattelse af psykiatriske erklæringers rubricering i personlighedstyper har her undertiden voldt skade. Heller ikke over for personer, der har hensiddet i psykopatforvaring, synes en kortere reaktion at burde udelukkes.

De undersøgte *udviklingshistorie* viser det fra mange andre undersøgelser kendte triste billede. Der regnes med, at opdragelsen har været mangelfuld eller uheldig i ca. 63 % af tilfældene. Det er den subjektive oplevelse af barndomsmiljøet, der anses som afgørende. Forbedrede sociale forhold vil formentlig ikke i sig selv betyde, at disse skader undgås. En ulighed, en relativt betinget utilfredshed kan være tilstrækkelig. 29 af de 126 undersøgte fanger stammer fra hjem, der er karakteriseret ved en følelsesmæssigt ambivalent indstilling, oftest sådan, at den ene af forældrene er overbeskyttende, den anden streng og dominerende.

I *erhvervsmæssig* henseende har ikke færre end 55 % haft væsentlige tilpasningsvanskeligheder. Kun 29 % af fangerne kan i denne henseende siges at have ført en social acceptabel tilværelse før frihedsberøvelsen.

Erhvervsmæssig fejltilpasning kan nu i mange tilfælde bero på psykiske vanskeligheder, der t. eks. kan gøre stadig beskæftigelse på større arbejdspladser uigennemførlig. Ved en psykisk stabilisering fjernes den væsentlige hindring for erhvervsmæssig tilpasning, idet arbejdsfærdighederne i sig selv er fyldestgørende. I andre tilfælde kan de psykiske vanskeligheder, navnlig når de har gjort sig gældende tidligt, have hindret tilegnelsen af arbejdsmæssige færdigheder. Her får en egentlig arbejdsstræning betydning.

Undersøgelse af *helbredstilstanden* viser høje tal for alvorlige legemlige sygdomme, der kan medføre erhvervsudygtighed. Tallene for kønssygdomme er ret høje, ligesom talelidelser og høresvækkelser forekommer i ikke ubetydeligt tal. Ikke færre end $\frac{1}{4}$ har været ude for ulykkestilfælde eller tilskadekomst af alvorligere karakter.

Intelligensmålingernes resultat stemmer med den almindelige erfaring. Et overvejende antal (88 %) af de undersøgte må betegnes som normalt begavede, 10 % som velbegavede. Kun 2 % er sinker. Blandt de intelligensmæssigt bedst udrustede er iagttaget en interessant gruppe. Det drejer sig om personer, der ofte af miljømæssige årsager ikke har fået en uddannelse, der svarer til deres intelligensniveau og hvor det erhverv, som de herefter har kunnet opnå, ved sin monotoni har skabt rastløshed og utilfredshed, der atter har kunnet føre til kriminel levevis.

Egentlig *psykisk lidelse* fandtes under fængselsopholdet hos 12 % (tilfælde af senil demens, alkoholisk demens, læsionelt betingede lidelser og endelig depressioner, tildels situationsbetingede).

Personlighedsstrukturen rubriceres således: Karakterinsufficiente 17 %, psykoinfantile 7 % og neurotikere 16 %. 2 % er demente, medens der intet væsentlig psykisk abnormt fandtes hos 58 %. Dog menes 57 observerer af denne sidste gruppe på 73 at kunne betegnes som ka-

rakterpåfaldende. Kun 16 er passeret denne karaktereologiske finsigtning uden at blive betegnet som afvigende.

Det mest påfaldende træk i det billede, der opridses af denne gruppe korttidsstraffede er utvivlsomt dens relation til *alkoholpåvirkning* og *alkoholisme*. 39 % var spirituspåvirkede på lovovertrædelsens tidspunkt, i det overvejende antal af disse tilfælde antages årsagssammenhæng mellem beruselse og kriminalitet. Kun 5 % af materialet betegnes som kroniske alkoholister, men der er 45 %, hvis tilværelse på afgørende måde har været præget af spiritusmisbrug. Kun for ca. $\frac{1}{3}$ har alkoholnydelse ikke på en eller anden måde været af betydning for deres tilpasning. Det er påfaldende, at kun een af dommene tilkendegiver, at man har været opmærksom på problemet. I en del tilfælde er der tidligere gjort forsøg med afvænningsforanstaltninger, afholdspålæg etc.

Kun 5 % af materialet har været forfalden til forskellige former for *medicinmisbrug*, hvilket virker overraskende, når man betænker, hvor udbredt dette misbrug er indenfor visse kriminelle kredse i København.

„*Social deroute*“ kendetegnes efter redegørelsen ved, at den pågældende i længere tid har levet en tilværelse, der ikke er acceptabel fra en almindelig social vurdering. De pågældende har oppebåret langvarig understøttelse, vist erhvervsmæssig ustabilitet, haft kortvarige arbejdsperioder, hyppigt i forbindelse med vagabondage. Begrebet er karakteriseret absolut, og en forringelse af tidligere gode kår er ikke tilstrækkelig, når den ikke har ført til et vist lavt niveau. I nogle tilfælde har de uacceptable tilværelsesformer rod i barndommen, der er aldrig opnået nogen tilfredsstillende livsform, i andre tilfælde er deroute først indtrådt ved 30—40 årsalderen, ofte i forbindelse med spiritusmisbrug. Der er konstateret social deroute hos 51 % i materialet, heraf 32 % i den tidlige deroute, 19 % i den sene deroute.

I afhandlingens kapitel 3 og 4 er forsøgt en klassifikation af materialet, dels efter *recidivsandsynlighed*, dels efter *resocialiseringsmulighed*.

Recidivsandsynligheden er opgjort på grundlag af en beregning af recidivet for 414 arresthusfanger, der i 1947 var indsat i Københavns fængsler (overvejende løsladt samme år). Når bortses fra recidiv, der kun har ført til bøde og hæfte, er det samlede recidiv 35 %. Dette recidiv er dernæst klassificeret efter alder, kriminel fortid og den kriminalitet, der dannede grundlag for afsoningen i 47. Ved denne klassifikation ses recidivet at være størst ved berigelsesforbrydelser (49 %), størst i alderen op til 29 år (40 % mod 31 % i gruppen 30—39 og 35 % i gruppen over 40 år) og endelig størst ved tidligere statsfængselsfanger (57 % mod 38 % for arrestfængselsstraffe og 15 % for de øvrige). De 126 undersøgte fanger er derefter klassificeret på tilsvarende måde og recidivsandsynligheden for disse og for kontrolmaterialet beregnet. Det recidiv, der herefter kan forventes, er for hovedmaterialet 50,8 for kontrolmaterialet 49 %. I undergrupperne er recidivsandsynligheden varierende fra praktisk ingen ved ældre, der har begået anden krimi-

nalitet end berigelseskriminalitet, til 75 % for berigelsesforbrydelser forøvet af personer under 29 år, der tidligere har haft fængselsstraf på 5 måneder og derover.

Det udtales, at der efter nogle års forløb vil kunne ske en sammenligning mellem recidiv i hoved- og kontrolmateriale til belysning af, hvad det behandlingsarbejde, der er udført over for hovedmaterialet, har betydet i retning af et lavere recidiv. På grund af materialets tal-mæssigt ringe karakter synes beviskraften dog tvivlsom.

Foruden denne statistisk beregnede recidivsandsynlighed har man forsøgt med en skønsmæssig vurdering. Vurderingen er her helt fri, og resultatet er udtrykt som lille, middel eller stor recidivsandsynlighed. Denne vurdering er sammenholdt med resultatet af den statistiske undersøgelse. Det viser sig, at man ved den skønsmæssige vurdering er tilbøjelig til at tillægge alder og kriminel fortid større vægt end den, der efter den beregnede sandsynlighed synes at kunne tillægges dem.

Begrebet *resocialisering* synes naturligt defineret som tilbagevenden til en social acceptabel livsform og skulle derfor strengt taget ikke kunne anvendes på den gruppe, der aldrig har været indpasset, f. eks. personer, der efter fjernelse fra et miseriespræget hjem passerer en række børneforsorgsinstitutioner og dernæst uden større ophold en række anstalter inden for kriminalforsorgen. Her er der tale om, som det udtrykkes i afhandlingen, en primær socialisering. For dem, der har haft en social acceptabel status, vil en tilbagevenden til tidligere niveau ofte ikke være muligt, men opnåelsen af et beskednere niveau vil dog kunne gøre fyldest som genindpasning.

Resocialisering omfatter dog i redegørelsen begge de foran omtalte forandringer i livsform. Resocialiseringsmuligheden defineres som en på medarbejdernes skøn hvilende vurdering af hvilke chancer, der er for at føre en fange (tilbage) til en kriminalitetsfri, social acceptabel tilværelse, hvis man udnytter alle de hjælpemidler, der står til rådighed.

Resocialiseringsbestrebelseerne går ud på

- 1) at modvirke eller eliminere de forhold i lovovertræderens miljø og personlighed, der må antages at have været af betydning som medvirkende årsager til den kriminelle løbebane,
- 2) at understøtte de gunstige virkninger af domfældelse og strafafsoning,
- 3) at afbøde de direkte skadelige følger af disse.

Vurderingen af resocialiseringsmuligheder siges sammenfattende at kunne ske på grundlag af et skøn over

- 1) kriminalitetsfaktorerne
- 2) den belastning, som strafafsoningen medfører
- 3) recidivsandsynligheden
- 4) de behandlingsmidler, der står til rådighed
- 5) fangens eget subjektivt betingede behov for behandling.

I denne opstilling er der nogen uklarhed. Der synes her at være sket en sammenblanding af statistiske sandsynlighedsberegninger og forsøg

på egentlig kausalitetsforklaring. Det er jo givet, at der er korrelation mellem recidivsandsynlighed og resocialiseringsmulighed som dette er defineret her, men dette beror simpelthen på, at de begge er korreleret med samme omstændigheder, hvad enten man vil benævne dem kriminalitetsårsager, kriminalitetsfaktorer eller blot ledsagende karakteristika.

Forfatterne synes på den ene side ikke at have kunnet frigøre sig for den talmagi, der er indeholdt i prædiktionslæren. På den anden side har undersøgernes konfrontation med de enkelte mennesker i undersøgelsesmaterialet ført til en intuitiv følelse af, at selv personer, hvis data henfører dem til en gruppe, hvis overvældende flertal har de pauvreste udsigter, har en genindpasningschance, der tildels er uafhængig af de faktorer, der tæller i en prædiktionstabel. Ethvert menneske vil ved en sober intro- og retrospektion erkende, at en menneskelig livsbane ikke altid er til at fange i sandsynlighedsberegninger.

Klassifikationen efter resocialiseringsmuligheder er således:

18 henføres til en gruppe, hvor der hverken objektivt eller subjektivt skønnes grund til at udføre et resocialiseringsarbejde.

51 til en gruppe, hvor et r. anses nødvendigt og gennemførligt.

35 til en gruppe, hvor r. synes nødvendigt, men ikke gennemførligt (NB! med de forhåndenværende hjælpemidler), medens

22 ikke har kunnet klassificeres.

Der foretages forsøg på at fastslå korrelationen mellem denne skønsmæssige gruppering og de forskellige kriminalitetsfaktorer. Alder ved sidste lovovertrædelse synes uden væsentlig betydning for grupperingen, derimod er der i den tredje gruppe et stort flertal af tidligt kriminelle. Alderen ved resocialiseringsforsøget er både en positiv og negativ faktor. De ældres forsørgerforpligtelser gør tit en udredning af deres økonomiske forhold omtrent håbløs. På den anden side er mange ældre trætte af den kriminelle løbebane og giver ægte udtryk for et ønske om at holde op. For de unge gør umodenhed og rastløshed sig gældende som en negativ faktor, medens fraværet af forpligtelser gør den praktiske sanering nemmere.

Længde og hyppighed af forstraffe er efter redegørelsen ikke afgørende for om et resocialiseringsarbejde kan gennemføres. Der er derimod sammenhæng med dårlige opvækstforhold, spiritusmisbrug, faglig uddannelse og erhvervsmæssige forhold, ægteskabelige forhold og social deroute.

Værdifuldere end disse konstateringer er beskrivelserne af materialet og de iagttagelser og slutninger, som er foretaget i forbindelse med disse.

Af disse skal fremdrages:

Et fængselsophold vil ofte i sig selv være en faktor, der medvirker til fremtidig kriminalitet. Økonomien forværres, følelsen af at være stemplet fører til en selvopgivelse. Men i visse tilfælde, navnlig hvor den sociale deroute har været fuldstændig, kan en anholdelse føles som en lettelse, simpelthen fordi det afbryder en tilværelse, der ikke læn-

gere rummer nogen større tillokkelse. Frihedsberøvelsen giver tid til eftertanke og giver terapeuten mulighed for at trænge igennem med påvisning af, at situationen ikke er håbløs. Det behandlingsbehov, der opstår herved, kan imødekommes ved psykologisk og forsorgsmæssigt arbejde.

Undertiden synes resocialisering at forudsætte, at visse livserfaringer er gjort. Det kan måske synes tragisk at konstatere, at visse afsporede først kan indspores, når en vis alder er opnået. Men det modsatte, konstateringen af, at de tidlige forsøg er de mest udsigtsrige og at håbet for genindpasning svinder med alderen er vel nok så tragisk. Dette være ikke sagt som opfordring til kvietisme, men for at understrege, at den stærke kritik mod de børneforsorgsinstitutioner, der optager de vanskeligste unge, burde dæmpes ud fra erkendelsen, at visse skader er så store, at også tiden må være med i den lægende proces.

Efter at der i det følgende kapitel er givet en skildring af den nuværende behandling af korttidsfanger i Vestre fængsel, omtales det særlige arbejde, som arbejdsholdet har præsteret. Selve personundersøgelsen har rejst personlige problemer, hvis løsning derefter har påtrængt sig. Men også derudover har der været udført et behandlingsarbejde, først og fremmest af forsorgsmæssig karakter, bestående i fremskaffelse af arbejde, ordning af fagforenings- og sygekasseforhold, fremskaffelse af logis, beklædning, iværksættelse af antabuskur, familievejledning o. m. a. Man har forberedt løsladelsen, bl. a. ved i visse tilfælde at udvirke betinget benådning. Efter løsladelsen har man hjulpet de pågældende, dels økonomisk, dels med rådgivning i forhold til offentlige myndigheder og institutioner, og der fremdrages i denne forbindelse adskillige meget lidt flatterende eksempler på, hvorledes samtidig hård incasso fra offentlige myndigheder kan ødelægge et genrejsningsarbejde (samtidigt med, at ingen af inkassatorerne iøvrigt får en skilling). Den løsladte savner ofte evnen til at træffe fornødne aftaler. Forsorgsinstitutionens medvirken bliver her helt afgørende. Løsladelsen gør også alkoholistbehandling og vejledning vedrørende familieproblemer aktuel.

Den særlige psykologiske indsats skildres som støtteterapi, der ikke må forveksles med psykoanalyse eller virkelig dybtgående behandling. Støtteterapi er en socialpsykologisk behandling, hvis mål, når det drejer sig om kriminelle, er at opnå, at personen udnytter sine muligheder på en social acceptabel måde og får indarbejdet et handlingsmønster, der såvidt muligt kan tilfredsstille både hans egne og samfundets behov. Dette minder om beskrivelsen af den fra U.S.A. indførte case-work metode og svarer vel også med visse modifikationer, navnlig terminologisk, til hvad interesserede fængselsfolk i længere tid har forsøgt over for langtidsfanger. Støtteterapi er i særlig grad nødvendig ved iværksættelse af afvænningsforsøg, idet borttagelsen af en stimulans fra et psykisk svækket individ uden at andet sættes i stedet, kan få katastrofale følger, bl. a. i form af suicidium.

Medens resocialiseringsmulighederne i den hidtidige fremstilling er blevet vurderet i forhold til bestående hjælpemidler, anlægges der i de afsluttende kapitler, der indeholder en kritik af den korte frihedsstraf, en friere vurdering. Man ønsker her, som det siges, at anlægge et kriminalpolitisk langtidsprogram. Hvad kan der stilles i stedet for den korte frihedsstraf? I denne vurdering er generalpræventive synspunkter helt udeladt, idet — som det beskedent hedder — en samlet vurdering, der også medtager disse, bør overlades til mere alsidigt sammensatte organer, som f. eks. straffelovskommissionen.

Det havde dog sikkert gavnet disse afsluttende betragtninger, om man havde søgt at medinddrage andre end specialpræventive synspunkter. Det er jo netop tanken om den almindelige motivdannelse, forestillingen om, at samfundet kan råbe et „Hold inde“ over for visse samfundsskadelige fænomener, der bærer den korte frihedsstraf. Det spørgsmål, der skal stilles, er vel derfor i første række ikke, hvad der specialpræventivt set er det optimale for de korttidsstraffede, men hvorledes den fornødne generalpræventive effekt kan opnås samtidig med, at foranstaltningen specialpræventivt er forsvarlig.

Efter afhandlingens problemstilling — en rent specialpræventiv — bliver konklusionen, at den korte straf kun i 14 tilfælde i sig selv er en tilstrækkelig reaktion. For 19 er den betingede dom uden tilsyn eller et tiltalefrafald, evt. med bøde anset for det hensigtsmæssigste. For 38 foreslås betinget dom i forbindelse med psykologisk eller socialpsykologisk orienteret forsorgsarbejde. For 15 personer vil en ambulantly alkoholbehandling være tilstrækkelig, medens 6 tilfælde kræver en dybtgående psykoterapeutisk behandling. 27 personer bør efter forslaget anbringes på en institution, 8 som indledning til en alkoholbehandling, 19 i en for tiden ikke eksisterende behandlingsinstitution, i begge tilfælde inden for en fri kriminalforsorgs rammer. Egentlig frihedsberøvelse kommer foruden de førstnævnte 14 personer herefter kun på tale for 7 personers vedkommende. For disse hævdes anbringelse i psykopatforvaring at være den mest hensigtsmæssige reaktion. Man er dog klar over, at det må stille sig som tvivlsomt, om den relativt bagatelagtige kriminalitet kan bære denne foranstaltning. En proportionalitetsbetragtning må her i hvert fald modificere en ren specialpræventiv vurdering. Et afgørende misforhold mellem kriminalitetens grovhed og reaktionens styrke vil vel også være et specialpræventivt minus. Ikke i noget tilfælde anbefales en længerevarende fængselsstraf.

Konklusionen må siges kraftigt at støtte den danske straffelovskommissions forslag om forsorgsdomme og betingede domme. Dette forslags gennemførelse forudsætter netop en udbygning af de virkemidler, der står til rådighed for kriminalforsorgen i frihed, så at anden indsats end det blotte tilsyn, f. eks. institutionsbehandling som indledning til ambulantly forsorg kan gennemføres.

Redegørelsen forudser realistisk, at det behandlingsprogram, som den foreslår, ikke umiddelbart står overfor sin realisation og søger derfor at fastslå, i hvilke tilfælde, der, uanset at en anden reaktions-

form vil være den mest hensigtsmæssige, dog er mulighed for at udrette noget indenfor den korte frihedsstrafs rammer. Resultatet bliver en tredelt gruppering, hvorefter den korte ubetingede frihedsstraf betragtes som adækvat i 14 tilfælde, som inadækvat i 45 af tilfældene, medens den i 67 tilfælde kan virke positivt, nemlig i de tilfælde, hvor der som ved denne undersøgelse foretages personundersøgelser og systematisk resocialiseringsarbejde. Betydningen af, at der foruden forsorgssekretærer deltager psykologer i resocialiseringsarbejdet fremhæves. Resocialiseringsarbejdet skal fortsætte efter løsladelsen, og der bør indføres lovhjemmel for løsladelse på prøve, som muliggør en rimelig afkortning af straffe helt ned til 2 måneders varighed.

Der foretages til sidst en opgørelse af, hvor meget arbejdskraft der vil kræves til de ca. 1.000 arresthusfanger, der årligt indsættes i Københavns fængsler. Resultatet bliver 8—9 forsorgssekretærer og 4—5 psykologer. En rentabilitetsberegning i forbindelse hermed har givet anledning til angreb i dagspressen og kunne uden skade være udeladt.

Undersøgelsen er startet for at give grundlag for praktiske reformer. I første omgang indeholder den et kraftigt incitament til at søge forslaget om forsorgsdomme og betingede domme ført ud i livet. Dernæst indeholder den en opfordring til at udbygge den sociale og psykologiske tjeneste for korttidsfanger.

I Københavns fængsler er allerede noget at bygge på. Tilsvarende gælder arresthusene i de enkelte større byer, hvor forsorgssekretærer er ansat (under Dansk Forsorgsselskab). Hverken her eller ved de øvrige arresthuse er opgaven uoverkommelig, hvis organisationen af denne gren af fængselsvæsenet bygges regionalt op med de fornødne kræfter til behandling af klientelet inden for hver region.

Undersøgelsen viser, at den korte frihedsstraf er en sluse, hvorigenem en meget stor del af det kriminelle klientel før eller siden vil passere. Det er kortsynet ikke at benytte de sager, der hidtil har givet anledning til denne type reaktion, til en tilpas grundig undersøgelse af klientelet med henblik på anvendelse af en rationel reaktion. Kriminalforsorgen i frihed vil herved få sin virkeligt betydningsfulde anvendelse udover det område, hvor den traditionelt har været anvendt. Få vil dog vel drømme om, at der ikke vil være anvendelse for den korte frihedsstraf, ikke blot som baggrund for kriminalforsorgen i frihed, men som selvstændig reaktion, hvor samfundet må markere handlefrihedens grænser på bestemt måde. Men i disse tilfælde bør der sættes ind med en social og psykologisk hjælpetjeneste, eventuelt i forbindelse med oprettelse af særlige arbejdsstræningslejre for korttidsstraffede, ikke at forveksle med sådanne kolonier, hvor en mildnelse af den lukkede anstalts regime er behandlingens væsentligste indhold.

Undersøgelsen har givet et værdifuldt oplæg til videre overvejelser på dette område.

Carl Aude-Hansen.